

І.О. Залецька

ст. викладач

**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ СИСТЕМИ
ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

Інформаційні системи (ІС) існують з моменту появи суспільства, оскільки на кожній стадії його розвитку існує потреба в управлінні. Метою інформаційної системи є виробництво потрібної для організації інформації, що до ефективного управління всіма її ресурсами, створення інформаційного та технічного середовища для управління її діяльністю.

Інформаційна система (ІС), як система управління, тісно пов'язується, з системами збереження та видачі інформації і з системами, що забезпечують обмін інформацією в процесі управління, охоплюючи сукупність засобів та методів, що дозволяють користувачу збирати, зберігати, передавати і обробляти відібрану інформацію. ІС може існувати і без застосування комп'ютерної техніки – це питання економічної необхідності. В будь-якій інформаційній системі управління вирішуються такі задачі:

- оцінка ситуації (задачі розпізнавання образів);
- перетворення опису ситуації (розрахункові та задачі моделювання);
- прийняття рішень (в тому числі і оптимізаційні).

Автоматизована інформаційна система (АІС) – це взаємозв'язокданих, обладнання, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання, представлення інформації у відповідності з вимогами, які впливають з цілей організації. Сьогодні, у вік інформації, практично кожна інформаційна система використовує комп'ютерні технології.

Інформацію передають організовано (формально) і стихійно (неформально). Так, періодичні звіти за визначеною формою становлять організований зворотний зв'язок, а стихійне поширення чуток – неформальні канали зв'язку між людьми [1, с. 201-203].

Інформаційні системи включають в себе: технічні засоби обробки даних, програмне забезпечення і відповідний персонал. Чотири складові частини утворюють внутрішню інформаційну основу:

- засоби фіксації і збору інформації;
- засоби передачі відповідних даних та повідомлень;
- засоби збереження інформації;
- засоби аналізу, обробки і представлення інформації.

Сучасна інформаційна система в заданій сфері діяльності організації дозволяє забезпечити вирішення таких завдань:

- 1) прямий, своєчасний доступ до інформаційного продукту (точну інформацію про хід виробничого процесу в просторі та часі);
- 2) ефективну координацію внутрішньої діяльності та оперативне розповсюдження різноманітних повідомлень;
- 3) ефективнішу взаємодію із суміжниками по технологічних маршрутах за рахунок використання більш інформованих та наочних засобів відображення та передачі-прийому повідомлень;
- 4) виділення необхідного і неперервного часу на такі високоефективні види діяльності, як аналіз та прийняття рішень за рахунок зменшення часу на здійснення малопродуктивної діяльності;
- 5) використання якісно кращої технології системного аналізу та проєктування оперативного управління на нижній та середніх ланках управління виробництвом [2, с. 38].

Інформаційна система включає компоненти обробки інформації, внутрішні і зовнішні канали передачі. Управлінська внутрішня інформаційна система представляє собою сукупність інформаційних процесів для задоволення потреб в інформації на різних рівнях прийняття рішень. Для сучасних умов характерне застосування високоефективних внутрішньофірмових систем інформації, що ґрунтуються на використанні найновіших інформаційних технологій, зокрема єдиної локальної комп'ютерної мережі.

Автоматизована обробка інформації залишається важливим фактором підвищення ефективності діяльності будь-якої організації. Важливу роль у використанні інформації відіграють способи її реєстрації, обробки, нагромадження і передачі; систематизоване збереження інформації і її видача в потрібній формі; виробництво нової числової, графічної та іншої інформації.

Сучасні великі організації ефективно впроваджують комбіновані інформаційні системи. Управлінські інформаційні системи послідовно реалізують принципи єдності виробничого та інформаційного процесу, що спрямований на отримання науково-технічної, планової, контрольної, облікової і аналітичної інформації.

Підвищення ефективності використання інформаційних систем досягається шляхом наскрізної структури і сумісності інформаційних систем, які дозволяють усунути дублювання і забезпечують багатократне використання інформації, встановлюють визначені інтеграційні зв'язки, обмежу-

ють кількість показників, зменшують обсяг інформаційних потоків, підвищують рівень використання інформації. Інформаційна система повинна підтримувати такі функції, як надання інформації (наприклад, потрібної користувачам для вирішення науково-виробничих задач) та створення найзручніших умов для її поширення (наприклад, проведення адміністративно-організаційних, науково-дослідних і виробничих заходів, які забезпечують її ефективне розповсюдження) [3, с. 35-36].

Сучасна інформаційна система в заданій сфері діяльності організації дозволяє забезпечити вирішення таких завдань:

- 1) прямий, своєчасний доступ до інформаційного продукту;
- 2) ефективну координацію внутрішньої діяльності;
- 3) ефективнішу взаємодію із суміжниками;
- 4) виділення необхідного і неперервного часу на такі види діяльності, як аналіз та прийняття рішень;
- 5) використання якісно кращої технології системного [3, с. 38].

Проблеми впровадження ефективних інформаційних систем в організаціях у нашій країні пояснюються наступними причинами:

- важке економічне становище;
- погане фінансування науки та освіти;
- устарілі розробки інформаційних систем.

Визначення виду і обсягів конкретної інформації, необхідної для потреб керівництва організацією, – надзвичайно складне завдання, і його вирішення залежить від досвіду і функцій керівників, а також від їх повноважень у прийнятті управлінських рішень.

Також становище погіршує проблема невідповідності більшості працівників до роботи в галузі інформаційних технологій тому фірми-розробники технічного і програмного забезпечення спрощують можливості роботи з інформаційними технологіями [4, с. 115-116].

У типовій компанії є три головні інформаційні системи:

- основою фінансової системи є готівка компанії;
- кадрова система займається інформацією про людей;
- інформаційна система матеріального забезпечення використовується для даних, що відбивають надходження сировини й товарів у компанію [5, с. 154-157].

На сучасному підприємстві використовуються різні інформаційні системи:

- інформаційно-аналітичні системи забезпечують збереження і пошук інформації;
- інформаційно-довідкові, або моніторингові, системи здійснюють розрахунки, що дають змогу керівнику контролювати стан справ;

– інформаційно-консультативні системи відповідають на запитання, що потребують аналізу – від найпростішої арифметики до надскладних математичних моделей.

Відповідно до Указу Президента України «Про державну політику інформатизації України» (травень 1993 р.) розроблено Концепцію державної політики інформатизації й Основні напрями Національної програми інформатизації.

У Концепції інформатизація трактується як процес оволодіння суспільством сучасними засобами інформатики й системного аналізу [7].

У науковій літературі є різні концепції інформації. Сучасні розробки з теорії інформації належать таким відомим ученим, як Н. Віннер, А. Колмогоров, К. Шеннон, В. Глушков, Р. Абдеев та ін. На думку деяких дослідників цієї проблеми, закони організації та розвитку соціально-економічних систем зумовлені законами інформації. Аналіз таких понять, як порядок, хаос, організація, стихійність, управління, самоорганізація доцільно здійснювати з позицій виявлення специфіки їхніх взаємозв'язків і взаємодії, контролю з боку людини. Мірою будь-яких змін в організаційно-виробничій системі – виникнення нової структурно-функціональної впорядкованості чи наростання структурно-функціональної хаотичності – є інформація [5, с. 186-187].

Література:

1. Сорока П. Інформаційний менеджмент: навч. посібник для дистанц. навч. для студ. вищих навч. закл. / П. Сорока. – К.: Університет «Україна», 2008. – 535 с.
2. Гордієнко І. Інформаційні системи і технології в менеджменті: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / І. Гордієнко. – 2-е вид., перероблене і доп. – К.: КНЕУ, 2003. – 259 с.
3. Гужва В., Постевой А. Інформаційні системи в міжнародному бізнесі: Навч. посіб. / В. Гужва, А. Постевой. – К.: КНЕУ, 2004. – 163 с.
4. Маслов В.П. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студ. вузів / В.П. Маслов. – К.: Слово, 2005. – 263 с.
5. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. Менеджмент: Навч. посіб. для вищих навч. закладів / Л.І. Скібіцька, О.М. Скібіцький. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 415 с.
6. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 р. № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст.182.